

RIHLA

KULTAMUSEON TIEDOTUSLEHTI 2/2019

RIHLAN AINEISTO ON VAPAATA KOPIOITAVAKSI
MAINITSEMALLA ALKUPERÄ.

ISSN 0780-7988

Kultamuseon tiedotuslehti

Vastaava toimittaja:

Hanna Mattila

Kultamuseo, 99695 Tankavaara

Puh 016-626 171

<http://www.kultamuseo.fi>

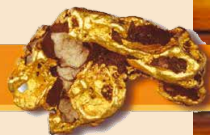
info@kultamuseo.fi

Painopaikka: Erweko Oy

Ilmoitushinnat: Takasivu 168 EUR

Muut sivut 1/1 84 EUR, 1/2 50 EUR, 1/3 34 EUR

Rihlan kuvat Kultamuseo, ellei toisin mainita.

Kultamuseon aukioloajat:

1.6.–30.9. avoinna joka päivä klo 10–18

1.10.–31.5. avoinna ma–pe klo 10–16

Pääsyliput:

Aikuiset 12 EUR/hlö

Eläkeläiset ja opiskelijat 10 EUR/hlö

Lapset 7–16 v 6 EUR/hlö

Lapset 0–6v ilmaiseksi

Perhelippu (2 aik + 2 lasta) 27 EUR

Ryhvät (yli 10 hlö) 10 EUR/hlö

SISÄLLYSLUETTELO

Museonjohtajan terveiset 3

Ajankohtaisia kuulumisia 4

Museokortin kesäkampanjan Lapin seikkailijat
Kultamuseolla 4

Lapin kultaryntäys -kiertonäyttely 5

Kultatarina – vartin mittainen tuokio 5

PALJO-hanke sai jatkoaikaa 5

Härkäselän Kultalan rakennus 6

Museovisiokuulumiset 7

Pieni museokahvila palvelee joulu–tammikuussa 7

Kultamuseon Tuki ry:n vuosikokous 7

Talkoot 8

Menneet talkoot 8

Tulevat talkoot 11

Kultasymposiumissa kultaperinnettä ja
nykysäädäntöjä 12

Elokuisessa Tankavaarassa juhlittiin
suomen- ja maailmanmestareita 14

Kuvien kertomaa:
Talven viettoja kultamailla 17

Kansikuva:

Joulupukki apureineen Tankavaarassa ja Kultamuseon portilla silloin
joskus.

"TÄMÄ ON PARASTA SUOMEN KESÄSSÄ!"

Tuon huudahduksen kuulin Kullanhuuhdonnan MM-kisojen aikaan. Järjestimme perinteisen lastenillan, johon osallistui ilahduttava määrä eri ikäisiä ja eri kansallisuuksia edustavia lapsia ja nuoria. Ahkerat kesätyöntekijämme olivat loihtineet reippaan ohjelman tehtävärasteineen kesäkahvilaamme. Musiikki soi ja diskopallo pyöri. Kaksi nuorta poikaa osasivat ottaa kaiken irti ja nauttia poikkeuksellisen kauniista kesäillasta istuskelemalla ja napostelemalla tarjottavia vailla kiirettä ja huolta huomisesta. Se todellakin oli parasta Suomen kesässä.

Kultamuseon toiminta koki pientä kasvujen kohotusta vuonna 2019. Näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa terävöitettiin ja ulkoalueiden siisteyden kohentumisesta tuli suoraan, positiivista palautetta asiakkailta. Joskin vanhojen rakennusten järjestämät yllätykset sähköistivät toimintaa: päätyasunnon keittiö uusittiin ja koko museon ilmastointikanavat nuohottiin sekä opastepaaluja maalattiin. Loppuvuonna suunniteltiin uusia ohjelmapaketteja, joista Kultatarina – Gold Story näkee päivänvalon (kaamoksesta huolimatta) tammiukuussa 2020. Positiivisia kehitysnäkymiä tuo yhteistyö Saariselän matkailualueen yrittäjien kanssa, joiden asiakkaille Kultamuseo on mitään mainioin vierailukohde. Satoi, paistoi tai pa-kasti; museolla on aina lämmin tunnelma.

Yksi vuoden kohokohdista oli Lapin kultaryntäyksestä kertovan kiertonäyttelyn tuottaminen. Näyttely aloitti kierroksensa Ivalon kirjastosta, josta se matkasi Tankavaaraan Kallanhuuhdonnan MM-kisoihin sekä Savu-

kosken, Pelkosenniemen ja Sodankylän kirjastoihin. Matka jatkuu myös 2020. Museovisio II-vaiheen apurahahakemus ei harmillisesti tuottanut toivottua lopputulosta. Nyt käärimme hihat uudestaan ja teemme kansainvälisen näyttelymme uudistamiseksi suunnitelman B. Elämme siis työntäyteisiä aikoja.

Itselleni tämä yhdeksän kuukautta Tankavaarassa ovat olleet todella mielenkiintoista, opettavaista ja vauhdikasta aikaa. Tässä vaiheessa nöyrin kiitokseni koko museon vakiporukalle ja ihanille kesätyöntekijöillemme, säätiön hallitukselle sekä kertakaikkisen mahdollalle talkooporukalle, joka syksyn talkoissa venyi uskomattoman hienoihin suorituksiin niin moottorisahojen kuin ompelukoneiden ääressäkin. Oikein hyvää ja menestyksestä vuotta 2020 kaikille!

Terveisin:

Kultamuseon henkilökunta onnittelee mestarien mestaria, länsinaapurin Ken Karlssonia.

AJANKOHTAISIA KUULUMISIA

Museokortin kesäkampanjan Lapin seikkailijat Kultamuseolla

Museokortti lanseerasi kuluneen vuoden ke-sällä kampanjan, jossa kymmenen erilaista seikkailijaseu-ruetta kiersi ympäri maata erilaisissa museokohteissa. Museokohteissa kävi tietenkin Museokortti. Haku seikkailijaksi tapahtui kevään aikana ja saaduista seikkailijavideoista valittiin kyseiset kymmenen seikkailijaa tai seikkailijaporukkaa.

Lapin Museokortti-seikkailijat lähtivät museokierrokselle pohjoisen upeisiin museoihin ja maisemiin. Kaveriporukka tutki kuusi Lapin Museokortti-kohdetta yhteensä yli 600 kilometrin kierroksellaan. Seikkailureitillä olivat tietenkin mukana myös parhaat luontoretkikoh-teet. Tankavaarassa seikkailijat tutustuivat paitsi Kultamuseoon, myös ympäröivän alueen kullankaivu-pe-rinteeseen ja kansallispuistoon. ●

Lapin seikkailijoiden reissuun ja kohteisiin sekä taustoihin pääset tutustumaan oheisen linkin kautta:
<https://museot.fi/seikkailu6>

Lapin kultaryntäys -kiertonäyttely

Kultamuseon tuottama kiertonäyttely "Lapin kultaryntäys" on ollut esillä eri puolilla pohjoista Lappia kesästä lähtien. Näyttely on ehtinyt olla esillä Ivalossa, Savukoskella ja Pelkosenniellä. Joulukuun ajan näyttely on esillä Sodankylän kirjastossa. Kevään mahdollisista näyttelypaikoista keskustellaan paraikaa.

Näyttely kertoo Ivalojoen kultaryntäyksen alusta, taustoista sekä eri asioiden, ihmisryhmien tai henkilöiden näkökulmista. Mainittakoon esimerkiksi naisten tai paikallisten rooli kullankaivussa sekä kullankaivuun liittyvän lainsäädännön muotoutuminen yhdistelmänä itäisiä ja läntisiä vaikutteita. ●

Kultatarina – vartin mittainen tuokio

Kultamuseolla on suunnitteilla lyhyitä tarinallisia hetkiä, joiden kesto on noin vartin verran. Teemat ovat erilaisia ja ne voivat samassa tarinassa kytkeytyä toisiinsa, kuten esimerkiksi henkilöt ja kohtalot. Kultatarina on tarkoituksella lyhyt, jolloin se voidaan tarjota asiakkaille osana pääsymaksua. Tarina ei myöskään vaadi samalla tavalla aikaa tai resursseja kuin ajallisesti paljon pidempi opastettu museokierros. Aiheita värikkästä kultahistoriasta puolestaan löytyy paljon, joten erilaisista teemoista ei tule olemaan pulaa.

Tarinallinen tuokio otetaan käyttöön tammikuussa 2020, jolloin kultatarinaa tarjotaan alustavasti kaksi kertaa viikossa, keskiviikkoisin ja torstaisin kello 11.30, alkaen 8.1.2020. Vartin mittaista kultatarinaa kehitetään saadun asiakaspalautteen perusteella ja siitä pyritään tekemään pysyvämpi osa Kultamuseon tarjontaa. ●

PALJO-hanke sai jatkoaikaa

PALJO-joukkoistamishanke, jossa Kultamuseokin on Akseli-konsortion myötä mukana, sai jatkoaikaa ensi vuodelle aina toukokuun loppuun eli 31.5.2020 asti. Kerroimme tarkemmin PALJO:n taustoista Rihlan edellisessä numerossa. Tärkeimpänä syynä jatkoajan hakemiseen oli aikataulujen sopeuttaminen yhteneväisemmäksi Finna-tiimin kanssa.

Syyskuun lopulla järjestettiin PALJO-hankkeen tiimoilta infotilaisuus, jossa käytiin läpi hankkeen aikataulutusta, tehtyjä toimenpiteitä ja tulevaisuutta. Lisäksi osallistuvat tahot ovat syyskesän ja syksyn aikana saaneet ja suorittaneet erilaisia tehtäviä projektiin liittyen. Yhtenä näistä esimerkiksi Finna.fi-suosikitoiminnon testaaminen sekä kommentointi ja palaute Finna-tiimille. ●

 ENNEN
v. 2017

 JÄLKEEN
v. 2019

Härkäselän rakennuksen ns. länsiseinä ja koko rakennus omintakeisine arkkitehtuureineen näkyy aivan uudella tavalla ulkomuseoalueella vieraileville. Tämän huomaa etenkin lumisena aikana.

Härkäselän Kultalan rakennus

Härkäselän rakennuksen suhteen kesän ja syksyn aikana saatiin joitakin asioita vietyä eteenpäin. Näistä tärkein oli restaurointimestari Marko Korkeasalon tekemä vauriokartoitus korjaussuunnitelmineen ja -arvioineen. Korkeasalo teki kartoituksen ja suunnitelman elokuussa ja se sisälsi ohjeita myös rakennuksen ja sen ympäristön valmistelua varten.

Syystalkoiden aikana lokakuun alussa päästiin ohjeistuksen mukaisesti kaatamaan liian lähellä rakennusta sijaitsevia puita, yhteensä 6 puuta. Osa puista oli korkeita kyntti-

läkuusia, joista kaksi oli miltei kiinni rakennuksessa. Lisäksi kulkureitin puoleista seinustaa siistittiin ja järjesteltiin mm. poistamalla portaiden alle viritellyt pressut sekä viemällä pressujen takana oleva käyttökelpoinen lautatarava sisälle rakennukseen.

Härkäselän kultalan rakennuksen korjaukseen on haettu rahoitusta Museovirastolta ja Lapin Ely-keskukselta. Päätökset näihin ovat odotettavissa ensi kevään aikana. Muita julkisia sekä myös yksityisiä rahoitus- ja sponsorintuotoja suunnitellaan. ●

Museovisiokuulumiset

Kuten edellisessä Rihlassa kerroimme, Kultamuseo sai päätökseen Suomen Kulttuurirahaston Museovisio-suunnitteluvaiheen ideointiriihiin ja tutustumismatkoineen, joista viimeisin Saksan Bochumin kaivosmuseoon. Suunnitteluvaiheen tuloksena syntyi kaksi eri vaihtoehtoa, joiden pohjalta uutta kansainvälistä puolta voidaan alkaa kehittämään.

Haimme Museovision kakkosvaiheen apurahaa, mutta harmillisesti jäimme ilman.

Kuitenkin ykkösvaiheen tulokset ovat niin hyviä, jotta voimme etsiä uusia rahoitusmalleja hankkeellemme.

Kiinnostusta kansainvälisen puolen kehittämiseen on onneksi löytynyt eri puolilta maailmaa, ja kesällä MM-kisojen aikaan mukaan tuli pari uutta maata. Japanin ja Iso-Britannian edustajat ilmaisivat kiinnostuksensa aiheeseen. ●

Pieni museokahvila palvelee joulutammikuussa

Museokaupan yhteyteen avattiin joulukuun kynnyksellä pieni kahvilapiste, josta saa kupillisen kuumaa juotavaa tai virvoitusjuomia sekä kyytipojaksi suklaata tai piparkakkuja. Kuumaa juotavaa on tarjolla joulukuun ja tammikuun ajan. Museokahvilaan on vapaa pääsy. Tervetuloa! ●

Kultamuseon Tuki ry:n vuosikokous

Kultamuseon Tuki ry:n vuosikokous järjestetään **sunnuntaina 29.3.2019 klo 12.** Paikkana Tankavaaran Kultamuseo. Käsitellään sääntömääräiset asiat. Tervetuloa! ●

TALKOOT

Menneet talkoot

Kuluvana kesänä museolla talkoitiin alkukesän lisäksi myös elokuisten MM-kisojen aikaan. Suurin osa tuista talkoolaisista oli luonnollisesti virallisen kisajärjestäjän eli Kultakylän leivissä, mutta muutama talkoolainen halusi olla mukana kisatunnelmassa museon alueella. Sepän pajalla oli työnäytöksiä useana päivänä, samoin museon ulkoalueen huuhdonta-altailla asiakkaat oppivat kullanhuuhtonnan saloja osin vapaaehtoisvoimin. Vapaaehtoista apua saatiin myös museon myyntiartikkelien järjestyssä ja pussittamisessa museon kisa-alueella sijaitsevaa myyntipöytää varten.

Syystalkoot

Syystalkoissa tehtävälista oli pitkä ja tekemistä oli niin ulkona kuin sisälläkin. Onneksi talkoolaisia saapui runsaasti paikalle ja jokaiselle löytyi tekemistä. Perjantaina oli jo suurin osa vapaaehtoisista remmissä ja lauantaina saapui vielä muutama lisää.

Perjantaina tärkein tehtävä oli kaataa restaurointimestari Marko Korkeasalon ohjeistuksen mukaisesti merkityt puut liian läheltä Härkäselän hirsirakennusta. Siispä ei muuta kuin suojavarusteet päälle ja moottorisahat soimaan! Puunkaadon jälkeen rungot pilkottiin pienemmiksi pölleiksi ja osa kuljettiin jo saman päivän aikana Iso-ojan kämppälle myöhempiä mottitalkoita varten. Kun puunkaadon jälkeen katseli Vaskaajapatsaan luota Härkäselän rakennuksen suuntaan, ei

Traktorin avulla siirrettiin ulkomuseoalueella raskaita koneen osia uuteen niille varattuun paikkaan.

voinut muuta kuin todeta, että jo oli aikakin. Hirsinen arvorakennus näkyy nyt aivan eri tavalla reitille kuin aiemmin, samoin sen erikoisen rakenne näkyy paljon paremmin.

Perjantain ohjelmaan kuului tietenkin Mutterikämpän järjestely ja siistiminen talviteloilleen. Nurminen kamppeineen roudattiin jälleen ties monennettako kertaa talviteloilleen varastoon seuraavaa kesää odottelemaan. Sisällä puolestaan osa porukasta viritteli jo

Härkäselän ympäriltä kaadettujen puiden oksarokassa riitti vielä lauantaiaamunakin haravoitavaa. Risut ja oksanpätkät kannettiin tai kärrättiin polttopaikalle.

Lounas- tai kahvitauko oli välillä paikallaan ja työvälineet saivat odottaa hetken aikaa tekijäänsä.

ompelukoneita ja kisamerkkejä valmiiksi seuraavaa päivää varten sekä viimeisteli pari kisamerkkikangaskassia.

Niin sanotut ompeluseurat käynnistyivät kunnolla *lauantaina*, kun pitkäaikaisen talkoolaisen Ullan ohjauksessa annettiin kisamerkeille uusi elämä erinäköisten ja -ko-

koisten kangaskassien muodossa. Kassit menivät myyntiin museokauppaan. Ulkoalueella jatkettiin kaadettujen puiden oksien ja latvustojen raivauksella sekä niiden kuljettamista polttopaikalle. Lisäksi traktorin avulla siirrettiin koneen osia parempaan paikkaan, jotta ulkoalueelle suunnitellulla kaivinkoneella on

Kassin ulkoasu vaatii jonkin verran ompeluvaiheita ja sommittelua, mutta onneksi ohjeistajana oli kokenut talkoolainen.

hyvä paikka, jähka se museon alueelle saadaan. Myös Mörön tallin edessä olevaa pressuvarastoa järjesteltiin ja pressuja aseteltiin siistimmin paikoilleen. Lounastauon jälkeen jaettiin muistamiset niille palkituille talkoolaisille, jotka eivät olleet päässeet torstai-illan museojuhlaan..

Sunnuntaiaamun aikana viimeisteltiin kisamerkkikassit sekä ulkoalueelta siivottiin viimeisetkin havunoksat ja Härkäselän takaa turhat laudanpätkät pois. Talkoissa kelit olivat varsin otolliset, sillä ulkotyöpäivinä aamut olivat kirpeitä ja kuulaita – Hopiaojakin oli saanut jääriitteen saman viikon aikana. ●

Tulevat talkoot

Maaliskuun lopulla 2020 järjestetään perinteiseen tapaan talvitalkoot. Kevättalkoiksikin niitä voisi sanoa, vaikka lumen määrän puolesta talvella on vielä tiukka ote ympäröivässä luonnossa.

Talvitalkoot järjestetään 27.–29.3.2020 Kultamuseolla

Ilmoittautumiset joko sähköpostitse
hanna.mattila@kultamuseo.fi
tai vapaaehtois-
sivujemme lopun
ilmoittautumislomakkeen kautta:
[https://www.kultamuseo.fi/
vapaaehtoisto-ja-talkoot/](https://www.kultamuseo.fi/vapaaehtoisto-ja-talkoot/)

Talvitalkoista tulee alkuvuodesta vielä erikseen uutiskirje, jossa aiheesta tarkemmin. Tervetuloa!

Kesänalun talkoot järjestettäneen perinteisesti kesän alkupuolella, keleistä riippuen joko ihan toukokuun lopulla tai kesäkuun alkupuolella. Aiheesta tulee lisää tietoa talven talkookirjeessä.

Metsähallituksen kanssa on suunniteltu yhteistyössä talkoita Pahaojalle ja Moberginojalle kesäkaudeksi 2020. Alustavasti ajankohdaksi on mietitty kesäkuuta, sillä silloin kelit ovat yleensä alkusyksyä kuivemmat. Eikä Ivalojoen vedenkorkeuskaan aseta samalla tavalla ehtoja kuin esimerkiksi Ritakoskelle tai Ivalojoen Kultalaan mentäessä. ●

KULTASYMPOSIUMISSA KULTAPERINNETTÄ JA NYKYSÄÄDÄNTÖJÄ

Kultasymposium järjestettiin jälleen lokakuun alussa, ensimmäisenä torstaina. Muutamasta aiemmasta vuodesta poiketen tämän vuoden symposium pidettiin yksipäiväisenä. Aamupäivä oli

osin jatkumoa viime vuotiselle – ennen lounasta tarkasteltiin kullankaivun alkua ja sen perintöä idän ja lännen yhdistelmänä. Ilta-päivällä kuultiin usean eri viranomaistahon esittelyjä nykypäivänä kullankaivuun ja sen perinteen tallentamiseen liittyvistä laeista tai säädännöistä. Symposiumin puheenjohtajana toimi Kultamuseosäätiön hallituksen jäsen Esko Orava. Hän toivotti tervetulleeksi niin yleisön kuin alustajatkin.

Hannu Viranto valotti kuulijoille Venäjän vaikutusta Lapin kullankaivuun vieden kuulijat Uralin ja Siperian kultakentille sekä taustoit- taen samalla itänaapurimme kultahistoriaa. Esityksen myötä kävi ilmi, että kullankaivajan (staratelj) ammatti on edelleen arvostettu am- matti ja se näkyy Venäjän kullankaivajien liiton nimessäkin, vaikka liitto Venäjällä on nykyään jättimäisten kullankaivuyritysten etujärjestö. Inarin pääkirjaston kirjastotoimenjohtaja Eija Leivo esitteli yleisölle ”Tarinoiden Inari”-nimis- tä avointa verkossa olevaa suullisen perinteen arkistoa, johon on tähän mennessä koottu kymmeniä erilaisia kertomuksia alueen histo- riaan liittyen. Näissä kertomuksissa on myös kultaperinteeseen liittyviä juttuja, joista Leivo pöimi muutamia esimerkkejä.

Saamelaisarkistonhoitaja Suvi King esit- teli kultaryntäystä arkistotoimen näkökul- masta. Kultahistoriaan liittyviä erilaisia doku- mentteja on Kansallisarkiston yksiköissä mm. Helsingissä ja Oulussa. Dokumenttien lisäksi

Saamelaisarkistonhoitaja Suvi King muistutti, että on tärkeää tallentaa myös kullankaivajien omia arkistoja. Tämä jo siksi, että historian tutkijoille ja historiaan jäisi autenttinen kuva tietyistä aikakausista sekä kullankaivajien oma ääni pääsisi kuuluviin jälkipolville.

Tukesin Pasi Molkoselkä kertoi kullanhuuhtontalupiin liittyvistä säädännöistä.

arkistoissa on myös valokuvia 1900-luvun alusta. Kullankaivajain Liiton Kai J. Rantanen toi symposiumiin nykypäivän kaivajan näkökulman kultahistoriaan, sen kansainvälisyyteen ja kaivuarkeen. Hän linkitti myös maamme kullankaivun alkua ja perinnettä idän ja lännen yhdistelmänä, niin säädäntöjen kuin kaivuoppienkin kannalta. Ennen lounastaukoa johdatti GTK:n tutkimusprofessori Pertti Sarala kuulijat vielä kultatutkimuksiin ja etsin-

Kirjastotoimenjohtaja Eija Leivo Inarin pääkirjastosta taustoitti Tarinoiden Inaria, avointa verkkopalvelua, jossa kuka tahansa voi kuunnella alueeseen liittyviä tarinoita ja muistelmia.

tämenetelmiin erilaisten esimerkkitapausten myötä.

Lounastauon jälkeen iltapäivällä paneuduttiin niihin säädäntöihin, jotka vaikuttavat kullankaivuun nykypäivänä sekä sen perinteen tallentamiseen. Tukesin ylitarkastaja Pasi Molkoselkä kävi läpi kullanhuuhtontalupahakemuksen prosessia haku- ja käsittelyvaiheineen sekä kertoi ajankohtaisista aiheista, kuten kaivospiirien lakkaamisesta kesäkuussa 2020. Lupahakemusprosessia esitellessään Molkoselkä painotti hakemukseen panostamista sekä yhteistyötä erilaisten alueen tahojen kanssa. Metsähallituksen maankäyttöasiantuntija Heikki Remes Metsätalous Oy:stä esitteli organisaationsa sisäisen jaottelun ja vastuualueet. Tämän jälkeen hän kävi läpi vuotuiskiertoa kullanhuuhtonnan ja siihen liittyvien lupien kannalta – aina henkilökohtaisista keskusteluista kaivajien kanssa maastoliikenne- ym. muiden lupien perusteisiin ja lausuntoihin saakka.

Kultamuseon tallennusvastuulla on Lapin kultaperinne, joten päivän kaksi viimeistä puheenvuoroa liittyivät tähän näkökulmaan. Ensimmäisenä Museoviraston erikoisasiantuntija Risto Hakomäki kertoi valtakunnallisesta uudesta museo-valtionosuuslain uudistuksesta sekä sen tuomista muutoksista museoken-tälle. Museonjohtaja Kaisa Nikkilä puolestaan kertoi Kultamuseon viimeisimpiä kuulumisia niin ajankohtaisten asioiden, museotyön kuin asiakkaidenkin kannalta. Ennen päätöskahveja ehdittiin vielä lyhyesti keskustella käsitellyistä aiheista, samoin sana oli vapaa kommenteille ja kysymyksille.

Illalla järjestetyssä Kultamuseojuhlassa ravintola Wanhassa Waskoolimiehessä muistettiin aktiivisia talkoolaisia ja yhteistyötahoja Kultamuseon mitaleilla. Muistamisien lisäksi nautittiin cocktailpöydän antimista ja keskusteltiin ajankohtaisista aiheista ja niiden vieres-täkin. ●

ELOKUISESSA TANKAVAARASSA

juhlittiin suomen- ja maailmanmestareita

Siinä ne ovat, Suomen kruunaamattoman kuninkaan ja kuningattaren kruunujen kopiot.

Elokuun alkupuolella Tankavaarassa oli suuren juhlan tuntua, sillä tänä vuonna alueella kilpailtiin kullanhuuhtdonnan suomenmestaruuksien lisäksi maailmanmestaruuksista. Mäellä nähtiin kansainvälistä väriä jo ennen SM-kisoja, ja MM-kisaviikkoa edeltävänä viikonloppuna puhuttujen kielten kirjo oli jo monipuolinen. Suomalaiseen tapaan säästä puhuttaessa voidaan todeta, että ilmojen herra ei suosinut kisajärjestäjiä, sillä sää muuttui kisojen alla hyvin koleaksi, vaikka paranikin parin viimeisen kisapäivän aikana. Kisajärjestelyistä itsestään sen sijaan tuli kehuja kaikilta tahoilta.

Kullanhuuhtdonnan SM-kisoissa kotimaista ja kansainvälistä väriä

Kullanhuuhtdonnan SM-kisat järjestettiin MM-kisaviikkoa edeltävänä viikonloppuna, perjantaista lauantaihin 2.–3.8.2019. Kisat olivat avoimet, joten kilpailijoissa nähtiin jo kansainvälistäkin väriä ensimmäisten MM-kisavieraiden saavuttua Tankavaaraan parhuiltaisesti jo SM-kisojen aikaan.

Lauantain finaalin jälkeen palkintopalleilla mitalinjaossa nähtiin tuttuja kotimaisia nimiä ja kansainvälisemmästä osallistujakaartista johtuen myös tavanomaisesta poikkeavampia. Miesten sarjan voiton vei Antti Seppälä ja kaksi seuraavaa sijaa menivät

Etelä-Afrikkaan. Naisten voiton vei Maija Keränen hopean ja pronssin jäädessä niin ikään kotimaahan. Konkari-sarjassa eli veteraaneissa kultamitalin nappasi Auvo Syrjälä himmeämpien mitalien matkatessa Ruotsiin ja Sveitsiin. Lasten ja nuorten sekä aloittelijoiden sarjoissa nähtiin mitaleilla sinivalkoisten värien lisäksi myös kansainvälistä väriä.

MM-kisaviikolla vauhdikkaita kisaeriä, ohjelmaa ja juhlaa

Sunnuntai 4.8. oli muutoin taukopäivä ennen MM-kisoja, mutta illalla harrastajateatteri Ivaloiset esitti Ivalojoen kultahistoriasta kertovan näytelmän kisavieraille. MM-kisaviikko käynnistyi virallisesti maanantaina 5.8.2019 kisa-kulkueella, joka starttasi Tankavaaran luontokeskuksen pihasta ja saapui kisa-alueelle avajaisseremoniaa varten. Jo iltapäivällä näh-

tiin ensimmäiset kisaerät perhesarjan käynnistäessä mittelöt. Maanantai-illassa nähtiin myös mielenkiintoinen kirjanjulkistamistilaisuus, kun Anne Roth esitteli ja kertoi toimittamastaan Tarinoiden Tankavaara -kirjasta.

Tiistaina jatkettiin kisaamista ja vuorossa olivat alkuerät. Ne jatkuivat myös seuraavana päivänä eli keskiviikkona, jolloin kisaohjelmassa oli karsintojen lisäksi muitakin eriä. Yksi näistä oli Lapin Kulta -sarja, jonka haasteeseen oli vastannut peräti 13 joukkuetta. Yksi näistä oli ns. julkisten joukkue, jossa huuhtoivat Sampo Kaulanen ja Juhana Helmenkalastaja. Museon joukkue oli nimeltään Golden Stereotypes ja kohteliaana emäntänä nimi löytyi tuloslistan häntäpäältä. Kulta-haastesarjassa aiemmin mainitut julkikset ottivat vielä mittaa toisistaan myöhemmin päivällä.

Kultamuseon joukkue Kultaiset Stereotyypit valmiina kisaamaan Lapin Kulta -sarjassa!

Torstaina jatkettiin kilpailueriä ja Nuggetin aukiolla riitti jälleen ohjelmaa päivällä ja illalla. Alkuillasta järjestettiin Tankavaaras-
sa MM-kisoista totuttuun tapaan WGA:n eli maailman kullanhuuhtontaliiton kokous. Samoihin aikoihin pidettiin Kultamuseolla ja sen ympäristössä lasten ja nuorten ilta, jonka ohjelmassa oli mm. limudisko ja erilaisia tehtävärasteja. Kaikki osallistujat palkittiin. Perjantaina oltiin kilpaerissäkin jo semifinaaleissa, joita riitti koko päiväksi. Tässä vaiheessa korostuivat entisestään kullanhuuhtontakilpailun kaksi periaatetta: nopeuden lisäksi on oltava myös tarkka, sillä jo yksi hukattu hippu tarkoittaa 3 minuuttia lisää loppu aikaan. Illalla järjestettiin kutsuvieraille kultailallinen ja sitä ennen pidettiin kultahuutokauppa.

Lauantaina oli kultajuhlien viimeinen päivä ja samalla finaali-
päivä. Finaalit saivat kruunauksensa, kun mestarien mestarit ottivat vielä mittaa toisistaan. Miesten kilpasarjassa voiton vei Iso-Briannian James Linnett, hopea ja pronssi menivät Suomen Seppo Maunolle ja Tsekin Jan Kořenáfilille. Naisten sarjan kulta tuli Suomen Pia Turuselle ja muut palkintopallisijat saivat Ruotsin Ulla Kalander-Karlsson ja Hollannin Esther van Diggelen. Veteraanisarjassa suomalaiset jätettiin ilman mitaleita: kultaa vaskasi Ruotsin Ken Karlsson hopean mennessä niin ikään länsinaapurin Hans Johanssonille ja pronssia otti Itävallan Leo Deinhofer. Perinnevaskoolisarjassa vahinko otettiin takaisin, sillä suomalaiset valloittivat kuusi ensimmäistä sijaa. Voiton vei Päivi Pohjola Seppo Maunon ja Martti Mäkilautilan peesatessa kakkosena ja kolmosena.

Lasten ja nuorten sarjoissa oli ilahduttavasti osanottajia. Nuorten voiton otti Etelä-Afrikan Yuva Singh, hopea ja pronssi menivät Zuzanna Michalskalle ja Suomen Pilvi Nissilälle. Nissilä osallistui myös lasten sarjaan ja oli

siinä toinen, kultaa vaskasi Norjan Emrik Reiten ja pronssia Niklas Hongisto. Yksilösarjojen lisäksi finaaleissa nähtiin erilaisia joukkuekilpailuja. Esimerkkinä viiden hengen maajoukkuekilpailu, jossa voiton vei Saksa Itävallan tullessa hopealle ja Kanada sai pronssia. Mestarien mestarina korkeimman palkintosijan nappasi Ruotsin Ken Karlsson, hopeaa huuhto Saksan Dirk Melhorn ja pronssia Suomen Lea Seppälä.

Kultamuseo MM-tunnelmassa mukana

Kultamuseo yhteistyötahona huomioi kisaviikon omassa toiminnassaan eri tavoin. Virallisina järjestäjätahoina kisoissa olivat Tankavaaran Kultakylä ja Lapin Kullankaivajain Liitto ry. Näkyvimpänä eleenä varsinaisessa toiminnassaan Kultamuseo oli kisaviikon ajan avoinna kaksi tuntia tavallista pidempään illalla. Museolla oli kisaviikolla päivittäin myös ilmaisia puolen tunnin opastettuja kierroksia joko suomeksi tai englanniksi, joinakin päivinä molempia. Museon ulkoaltilta pyöritettiin osin vapaaehtoisvoimin asiakkaiden huuhtouksia. Lisäksi kilpailijoille ja toimitsijoille oli ilmainen sisäänpääsy.

Suomen kruunaamattoman kuninkaan ja hänen kuningattarensa kruunujen kopiot olivat myös esillä koko kisaviikon ajan omassa vitriinissään. Kopiot valmistanut Antti Seppälä lainasi ne Kultamuseolle näytteille. Taiten tehdyt ja hienot kopiot herättivätkin huomiota museon vieraisissa, olivatpa nämä sitten kotimaasta tai ulkomailta. Auditoriossa pyöri lisäksi lyhyt kuvakoostefilmi kullanhuuhtontan MM-kisoista ja tunnelmista Tankavaaras-
sa eri vuosikymmeninä. ●

MM-kisasivut, joilta myös löytyvät kaikki tulokset:

<http://www.tankavaaragold.fi/language/fi/etusivu/>

Paiitsi maitse, pystyivät jotkut tilaamaan tarvikkeita myös Lemmenjoen kahdelle pienelle tunturikentälle. Kuvassa Jukka Lindströmin lentokoneesta puretaan tavaroita kevättälvella 1950 tai 1951. Etualalla on jo useita paketteja ja säkkejä, paikkana toinen Lemmenjoen pienistä tunturikentistä, todennäköisesti Jäkäläpää. Kuvan nainen on Morgamin porukan kokki Tyne Tähti.

Kuvien kertomaa: TALVEN VIETTOA KULTAMAILLA

Vaikka talvella ei kaivettu, saatettiin kaivukautta jatkaa niin pitkälle kuin vedet pysyivät sulana, vaikka maassa olisikin ollut jo lunta. Samoin keväällä kaivu aloitettiin heti, kun siihen oli mahdollisuus, vaikka ympärillä olisikin ollut vielä lunta. Kuvassa Sakari Mäkipuro rännittämässä kultaa varsin talvisissa maisemissa Lemmenjoella 1950-luvun alussa. Kuva: Kultamuseo, Viljo Mäkipuron kokoelma.

Perisuomalaiseen tapaan piti kultamaillakin olla ainakin jossain kämpällä sauna, joka lämpeni talvellakin mikäli saunojia oli paikalla. Kuvassa Morgamojan kultalaa pihapiireineen talvella 1950-luvun alussa. Taustalla näkyy pääkämppeä, jonne lapioitu polku johtaa. Veikko Määttä puolestaan seisoo saunan oven edessä.

Lapissa pororaidon avulla kuljetettiin kultamaiden tarvikkeita. Näin tehtiin myös kevättalvella 1935 Ivalojoen Ritakosken kullankaivuleiriin seuraavaa kesää varten. Kuva: Kultamuseo, Oleg Schubakoffin kokoelma.

Maastoajoneuvo Mörön avulla tehtiin kone-Korhosen kaivinkoneen viennin lisäksi useita muita huoltoajaja. Mörön ja pororaidon avulla vietiin kevättalven hangilla polttoaine- ja tarviketäydennyksiä tulevaa kesää varten. Kuvassa Mörö ja pororaito Paadarjärven jäällä kevättalvella 1951. Kuva: Kultamuseo, Viljo Mäkipuron kokoelma.

Kullankaivua ei yleensä talvella juuri kokeiltu, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Unto Koivunen kokeili talvikaivua Ivalojoen Ruikanmutkassa 1986. Kuvassa Unto jäisen kuopan pohjalla. Kuva: Kultamuseo, Lasse Kockin kokoelma.

KULTAISTA VUOTTA 2020!

TOIVOO KULTAMUSEON VÄKI

KUVIEN KERTOMAA:
TALVEN VIETTOA KULTAMAILLA s. 17

MENNEET TALKOOT s. 8

AJANKOHTAISIA KUULUMISIA: HÄRKÄSELÄN KULTAN RAKENNUS s. 6